

Богорад М.А., ст. викладач
кафедри педагогіки та психології

СТУДЕНТОЦЕНТРИЗМ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В НАВЧАННІ

Актуальним завданням вищої освіти в сучасних умовах лишається пошук таких форм і методів навчання, що базується на гуманістичних, культурологічних засадах та індивідуальному, особистісно орієнтованому підході в організації навчання, комплексного застосування традиційних і новітніх інноваційних технологій і забезпеченні підготовки висококваліфікованого фахівця, провідною якістю професійної компетенції якого буде здатність до безперервної самоосвіти та саморозвитку.

Типовим у дослідженнях науковців є визнання провідної ролі активізації в формуванні загальної компетенції та розвитку особистості. Головним для досягнення успіху в цьому процесі є стимулювання внутрішнього бажання здійснити цю активність, сформувати (відчути) підвищену мотивацію та потребу в самонавчанні та саморозвитку, адже штучно примусити будь-кого до продуктивної активності неможливо. Саме студентоцентризм може розглядатися як ресурс успішної реалізації компетентісного підходу при організації навчання в університеті.

Педагогічна наука вже має достатню кількість методичних розробок і рекомендацій з формування компетенції з використанням активізації пізнавальної діяльності студентів, однак вирішення питання досягнення найбільшої їх ефективності все ще лишається актуальним. Одним з напрямів подолання цих труднощів може бути розуміння та формулювання причин їх виникнення.

Найтиповішими є:

- відсутність умінь долати труднощі пізнавальної діяльності, пов'язаних з необхідністю докласти певних зусиль, інтелектуальних, емоційних зусиль при здійсненні навчання в цілому та при його активізації зокрема;
- зменшення мотивації до навчання або навіть повне її зникнення може спостерігатись на фоні надмірної, незбалансованої, громіздкої, методично невиваженої кількості навчального матеріалу;
- одноманітність і монотонність процесу навчання викликає загальну, зокрема емоційну втому, також викладачеві необхідно пам'ятати про фізіологічно обумовлену об'єктивність цього процесу.

Нейтралізувати виникнення вказаних обставин можливо шляхом підвищення зацікавленості у вивченні предмета. Важливо сформувати розуміння необхідності знань з конкретних питань, тем і їх блоків для подальшого професійного розвитку та зростання; новий матеріал повинен бути пов'язаний з попереднім; занадто легкий або дуже складний матеріал не сприймається; системний і систематичний педагогічний контроль якості студентських робіт також підвищує мотивацію до навчання.

Врахування викладачем вказаних застережень при розробці завдань для аудиторної та позааудиторної самостійної роботи, які зорієнтовані на врахування потреб та ціннісні орієнтири особистості студента, дозволить підвищити ефективність взаємодії при активізації навчання.

Методи стимулювання та підвищення мотивації студентів до навчання:

- емоційні: заохочення, навчально-пізнавальні ігри, створення ситуації успіху, стимулююче (заохочувальне) оцінювання, вільний вибір завдань, задоволення бажання бути значимою особистістю;
- пізнавальні: опора на життєвий досвід, врахування пізнавальних інтересів, створення проблемних ситуацій, стимулювання до пошуку альтернативних рішень, виконання творчих завдань;
- вольові: поінформування про обов'язкові результати, формування відповідального ставлення, ідентифікація пізнавальних ускладнень, самооцінка та корекція власної діяльності, формування рефлексії, прогнозування майбутньої діяльності;
- соціальні: розвиток прагнення бути корисним, створення ситуації взаємодопомоги, розвиток емпатії, співчуття, пошук контактів та співробітництва, зацікавленість результатами колективної праці, організація само- та взаємоперевірки.

Тому для вищої освіти лишається актуальним створення дидактичних умов для максимальної реалізації студентоцентризма на основі розвитку здібностей кожної особистості та формування таких професійних вмінь, як творча активність, самостійність, відповідальність та ініціатива.

Література

1. Балягіна І. Адаптація студентської молоді до навчання та духовно-культурного середовища університету як шлях формування корпоративної культури / І. Балягіна, О. Бойчук // Вища школа. – 2012. – № 1. – С. 112–116.

2. *Кліменко В.* Економіка знань в усвідомленні студентів і викладачів вищої школи / В. Кліменко // Вища школа. – 2011. – № 7. – С. 104–109.
3. *Хоружий Г.* Студентоцентризм як принцип академічної культури / Г. Хоружий // Вища школа. – 2012. – № 4. – С. 7–24.

Бойко Н.О., к.пед.н.,
доцент кафедри регіональної економіки і туризму

ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ І ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ТУРИЗМ»

Базовим принципом організації навчального процесу в умовах реформування освітньої системи сьогодні виступає студентоцентризм – максимальне наближення освіти, навчання і виховання студентів до їх сутності, здібностей і життєвих планів. На відміну від «предметоцентризма», навчальні плани і програми наук і навчальних дисциплін повинні бути підпорядковані формуванню відповідних компетентностей студентів і зорієнтовані не на процес, а на результат навчання. Отже освіта повинна виконувати функції не заради тільки освіти, а заради майбутнього працевлаштування студентів. Тому підготовку студентів спеціальності «Туризм» слід організовувати на основі компетентного підходу. У результаті освоєння дисциплін навчального плану у майбутніх фахівців з туризму повинні сформуватися, перш за все, загальні компетенції, завдяки яким студенти повинні:

- розуміти суть і соціальне значення своєї професії, проявляти до неї стійкий інтерес;
- організовувати власну діяльність, обирати типові методи і засоби виконання професійних завдань, оцінювати їх ефективність і якість;
- приймати рішення в стандартних і нестандартних ситуаціях і нести за них відповідальність;
- здійснювати пошук і використання інформації, необхідної для ефективного виконання професійних задач, професійного і особистісного розвитку;
- використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній діяльності;
- працювати в команді, ефективно спілкуватися з колегами, керівництвом, споживачами послуг, туристами;
- брати на себе відповідальність за роботу членів команди та результати виконаних завдань;
- орієнтуватися в умовах частішої зміни технологій, документації у професійній діяльності.

Серед основних професійних компетентностей, якими повинні оволодіти студенти, слід виділити такі:

- уміти характеризувати й оцінювати основні складники туризму;
- встановлювати географічні та соціокультурні закономірності розвитку туризму на основі аналізу культурно-історичних і соціально-економічних умов територій;
- виявляти туристичну спеціалізацію території;
- володіти прийомами оцінки туристичних ресурсів території, розраховувати рекреаційну ємність території, оцінювати туристичний потенціал;
- аналізувати та систематизувати регіональні й локальні природно-екологічні, історико-культурні, соціально-економічні особливості території;
- досліджувати проблеми сучасного стану туризму в регіоні, прогнозувати можливий його розвиток під впливом різних факторів;
- визначати стратегії розвитку туристичної галузі в конкретному регіоні залежно від наявності туристичних ресурсів;
- передбачати основні тенденції міждержавних і внутрішніх туристичних потоків і проектувати найефективніше використання туристичних потоків у часі та просторі на підставі інформації про переміщення та інтенсивність туристичних потоків;
- розробляти проекти нових турів, пропонувати ефективні форми надання туристичних послуг, враховуючи потенційний попит;
- визначати можливості зарубіжних партнерів щодо розробки турів, використовуючи результати досліджень світового ринку послуг.

Отже, акцент у навчанні туристичної спеціальності зроблений на практиці професійного спрямування, завдяки чому студенти набирають необхідних навичок майбутньої професії. Починаючи з першого курсу студенти приймають участь у ділових іграх, відвідують готелі, екскурсії та екскурсійні об'єкти, туристичні фірми, туристичні ярмарки, концерти, вистави, фестивалі, тренінги, майстер-класи. При цьому значна увага звертається не тільки на сутність, але й на підготовку та організацію туристичних заходів. Майбутні фахівці з туристичного бізнесу стажува-